

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ПРЯЖИЯ

Брой 3 • год. CIII • 8 февруари 2024 г. • цена 1 лев

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

ЧЕТЕТЕ В БРОЯ:

План-програма за дейността на СТДБ през 2024 г.

стр. 2-3

Декларация на Общото събрание на СТДБ, приета на 21 януари 2024 г.

стр. 3

ПОРЕДНАТА ПРОВОКАЦИЯ НА КОНСТАНТИНОПОЛСКИЯ ПАТРИАРХ

в навечерието на 154-тата годишнина от създаването на Българската екзархия

ВАНЯ ИВАНОВА
ИЗТОЧНИК: ФАКТИ,
21 ЯНУАРИ 2024 Г.

На Стефановден (27.12) в българската железна църква „Свети Стефан“ беше отслужена Божествена литургия на гръцки език, последвана от назидателно слово срещу Българската православна църква (БПЦ), произнесено от Константинополския патриарх Вартоломей. В светинята на българския дух, в която през 1860 г. българите начело с Иларион Макариополски отхвърлиха властта на Цариградската патриаршия, 163 години по-късно с йезуитски фрази за божествена любов и необходимостта от единство, Вартоломей заклейми създаването на самостоятелна българска църква.

Измина почти месец оттогава, а в българските медии цари оглушително мълчание. Дали поради непознаване на фактите или от раболепие, но мълчанието е факт.

Литургиите и назидателните слова на гръцки език в български храмове, се случват не за първи път. Затова е необходимо да се напомним, че богослужението на български език е едно от основните искания на радетелите за самостоятелна българска църква, а славянските първоучители преди 13 века отхвърлиха триезичната догма и защитиха правото на всеки народ да се просвещава и да слуша християнска проповед на роден език.

В навечерието на 154-тата годишнина от създаването на Българската екзархия е уместно да се припомнят исторически факти и събития, които Вартоломей заклеймява, както и периодичните му провокации спрямо БПЦ.

До средата на IX в. България представлява типична за средновековна Европа държава, отличаваща се само в религиозно отношение от другите европейски страни,

в които християнството е господстваща религия. Тази липса на равнопоставеност я поставя в международна и културна изолация.

Външнополитическата ситуация и вътрешнополитически съображения, свързани със заличаване на религиозните, културните и етническите различия между прабългари и славяни, както и необходимостта от консолидация на държавата, са главните причини за решението на българския владетел Борис (852–889) да покръсти българския народ.

Изворовите данни са категорични, че християнската вяра на българския владетел се е изграждала под източно и западно църковно влияние. На тези двустранни въздействия се дължала голямата предпазливост на владетеля относно избора на църковен център, с който би могъл да се свърже, без да рискува самостоятелността на българската държава. След умело лавиране между двата основни центъра на християнството Рим и Константинопол, българският владетел се съгласява да приеме християнството от Византия, но не и да се подчини на тамошната патриаршия.

Историческите извори съобщават за тайното кръще-

не на българския владетел, който приема името на своя кръстник – византийския император Михаил и титлата княз. След покръстването на княжеското семейство, започва покръстването и на българския народ, представляващ процес, а не еднократен акт. В този смисъл може да се приеме преобладаващото в историографията становище, че през 864–865 г. българският народ приема християнството като официална религия, което определя културно-историческото му развитие и до днес.

От 866 до 870 г. между Изтока и Запада се води борба за влияние върху новопокръстения български народ. България става причина не само за формалното, но и същностното разделение на християнството, на източно (православно) и западно (католическо), без все още тази терминология да се използва.

Княз Борис започва сложна дипломатическа игра, чиито резултат е извоюване на самостоятелна българска църква. Нейното признаване става на 4 март 870 г. на специален църковен събор в Константинопол, който решава новооснованата Българска християнска църква да

бъде призната за автокефална (независима) архиепископия, канонически свързана с Цариградската патриаршия.

Решителен владетел с държавническо мислене, княз Борис I налага християнството като официална религия, но осъзнава, че проповедите на чуждите духовници се извършват на неразбираем език за българи и славяни. Българският владетел се стреми посланията на новата религия да достигнат до всички покръстени, затова създадената славянска писменост намира благодатна почва в българската държава, която изпитва остра нужда от славянско богослужение.

За да бъдат подготвени български книжовници княз Борис I изпраща много млади българи и сина си Симеон да се учат в Константинопол. През 886 г. той приема в столицата Плиска изгонените от Великоморавия ученици на светите братя Кирил и Методий – Климент, Наум и Ангеларий. С тях изработва план за широка просветна и книжовна дейност и създава Преславската и Охридската книжовни школи.

Симеон Велики (893–927) продължава делото на своя баща. През 893 г. първият църковно-народен събор в

Държавният глава разговаря с представители на българската православна общност в Република Турция и на Светия синод на Българската православна църква

Президентът Румен Радев се срещна днес (22.01.2024 г.) на „Дондуков“ 2 с представители на настоятелствата на Фондацията на православните църкви на Българската екзархия в Истанбул и на Фондацията на Българската православна църква „Св. Георги Победоносец“ в Одрин, както и на Светия Синод на Българската православна църква. В разговора участва и вицепрезидентът Илиана Йотова.

По време на срещата беше отбелязана значимата роля на двете български православни фондации в Република Турция за опазване и развитие на българската духовност и съхранението на културно-историческото ни наследство. Обсъдени бяха възможностите за развитие на сътрудничеството с българската страна с оглед защитата на интересите на нашата православна общност. Въпросът за съхраняването на българските храмове в Истанбул и Одрин винаги ще бъде от огромно значение, изтъкна държавният глава, припомняйки историческата роля на Българската Екзархия за изграждането на българската държавност. В този контекст е особено важно да се гарантира продължаване на служението на български език в рамките на църковния канон. По-активният диалог между българските фондации в Република Турция и Светия синод на БПЦ би допринесъл за отстояване на интересите на общността.

Представителите на Светия Синод изразиха благодарност към държавния глава за вниманието и подкрепата за решаването на всички въпроси, поставени на срещите с него.

Източник: <https://m.president.bg>

Преслав въвежда славянския език в богослужението и прави замяна на византийското духовенство с българско. Възходът на България и съществуващата тясна връзка между църква и държава, водят до укрепване на международния престиж на страната и църквата. След победата над Византия при Ахелой (20 август 917 г.) Симеон се провъзгласява за „цар на българи и ромей“. През 919 г. църковно-народен събор официално провъзгласява Българската църква за патриаршия.

След падането на България под византийска власт през 1018 г., византийският император Василий II запазва независимостта на Българската църква под името Охридска архиепископия. Нейният предстоятел получава титлата „Архиепископ на цяла България“. Приемниците на Василий II намаляват обхвата на нейния диоцез в полза на Константинополската патриаршия. Успоредно с това Охридската архиепископия е подложена на елинизация (погърчване). Висшият клир се попълва предимно от византийски духовници, а в богослужението е въведен гръцки език.

Продължава на 6-а стр.

ПЛАН – ПРОГРАМА

НА СЪЮЗА НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ ЗА 2024 г.

ОСНОВНА ЦЕЛ: Засилване влиянието на Съюза на тракийските дружества в България като представител и защитник на националните интереси, моралните и материални права на тракийските българи и популяризиране на техните идеи.

ОСНОВНИ ЗАДАЧИ:

Укрепване на организационното състояние на СТДБ, на основните структури и тракийски дружества, членове на Съюза.

Отбелязване на значимите дати и събития от историята на тракийското движение, съгласно утвърдената план-програма от ВК на СТДБ, и по отделни програми, утвърдени между Централното ръководство и тракийските дружества, както и на значими национални събития от историята на България.

Работа по патриотичното възпитание и укрепване на националното самосъзнание на българското население в Родопите.

Развиване на аудиторията на сайта на СТДБ, на в. „Тракия“ с увеличаване на неговия абонамент и на Фейсбук групата.

Популяризиране на тракийското историческо и културно наследство.

Поддържане паметта за миналото и защита на тракийската кауза.

Защита на интересите на тракийските дружества срещу всякакви опити за нарушаване единството и финансовата стабилност на Съюза на тракийската дружба в България, приваждане на финансовата дейност в съответствие с изискванията на Устава и формиране на устойчиви източници на доходи, вкл. и чрез привличане на дарители и спомоществатели за финансово осигуряване на изпълнението на План-програмата.

ОСНОВНИ ИНИЦИАТИВИ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОСНОВНАТА ЦЕЛ:

- Отбелязване на 128 години от началото на организираното тракийско движение съвместно с ТНИ. Съвместно с тракийските дружества (отбелязване по отделна програма).
- Завършване на творческата реализация на метростанция „Тракия“ съвместно с ТНИ (по отделна програма, съгласувана с ръководството на софийския Метрополитен).
- Работа по издаване на втори том на Енциклопедия „Тракия“ съвместно с ТНИ.
- Отбелязване на 180 години от рождението на Капитан Петко войвода съвместно с ТНИ и тракийските дружества (отбелязване по отделна програма).
- Тържествено честване на 26 март – Ден на Тракия и Одринската епопея, в София и в страната съвместно с ТНИ и тракийските дружества (отбелязване по отделна програма).
- Отбелязване на 121 години от Илинденско-Преображенското въстание съвместно с ТНИ и тракийските дружества (отбелязване по отделна програма).
- Отбелязване на 90-годишнината от основаването на Тракийския научен институт съвместно със СТДБ (отбелязване по отделна програма).
- Отбелязване 100-годишнината от създаването на Тракийския младежки съюз.
- Изготвяне и представяне на тематични изложби в страната и чужбина съвместно с ТНИ и тракийските дружества (по график).
- Представяне на том 2 на енциклопедия „Тракия“ в страната и чужбина съвместно с ТНИ и тракийските дружества (при възможност да се преведе и издаде т. 2 на английски език).
- Да се проучат възможностите за подготовка и издаването на том 3 на енциклопедия „Тракия“ съвместно с ТНИ, както и за приздаването на т. 1.
- Да се съгласува възможността с МОН за възлагане на специален тираж за Енци-

клопедия „Тракия“, предназначен за разпространение в училищата в страната.

ОСНОВНИ МЕРОПРИЯТИЯ:

- Да продължи отстояването на българското духовно начало в църквите в Одрин и Истанбул, провеждането на тракийските събори и прояви там. Да се отстоява провеждането на службите в църквите на български език.
Отг. Красимир Премянов, председател на СТДБ; ЦР на СТДБ и ТНИ
Срок: Постоянен
- Попълване на библиотечния фонд на Съюза и ТНИ, и качването му в електронния архив.
Отг. Искра Чернева, отговорник за библиотеката
Срок: постоянен
- Да продължи практиката за периодични срещи в различни формати с Регионалните съвети и тракийските дружества по места.
Отг. Красимир Премянов, председател на СТДБ
Михаил Вълв, заместник-председател на ЦР на СТДБ
Краснодар Беломорски, заместник-председател на ЦР на СТДБ
Чавдар Георгиев и членовете на ЦР на СТДБ
Председателите на ТД по места
Срок: Постоянен
- Да продължи въвеждането на единните членски карти за всички членове на Съюза.
Отг. Стефан Начев – гл. секретар на СТДБ
Михаил Вълв, заместник-председател на ЦР на СТДБ
Чавдар Георгиев – член на ЦР на СТДБ
Председателите на ТД
Срок: постоянен
- Засилване работата с индивидуалните членове чрез възлагане на индивидуални поръчения и активното им включване към дейността на Тракийската организация.
Отг. Красимир Премянов
Срок: Постоянен
- Подпомагане с идеи и инициативи на новите тракийски дружества за обогатяване на дейността им и активното им включване в живота на общините и районите, в които се намират.
Отг. Красимир Премянов; Членове на ЦР и на ТНИ
Срок: Постоянен
- Провеждане на Регионални съвети с дружествата с цел укрепване на организационния съюзен живот.
Отг.: Красимир Премянов
Срок: Постоянен
- Защитаване на родовия български корен на ислямизираното население срещу настъплението на неоосманизма.
Отг. Краснодар Беломорски, заместник-председател на ЦР на СТДБ
ЦР на СТДБ
Председателят на ТНИ
Председателите на ТД в Смолян и Доспат, Търговище, Шумен, Сливен, Хасково, Чепеларе, Крумовград, Кърджали и др.
Членовете на ВК на СТДБ от посочените региони
Председателя на ТМС и ТЖС
Срок: Постоянен
- Разширяване на аудиторията на в. „Тракия“ и увеличаване на абонамента му.
Отг. д-р Ваня Иванова и редколегиата
Председателите на ТД;
Председателите на РС.
- Приваждане на финансовата дейност на Съюза на тракийските дружества в България в съответствие с изискванията на Устава и формиране на устойчиви източници на

доходи за финансово осигуряване на план-програмата. Взаимодействие с ТНИ при провеждане на тракийските мероприятия и инициативи.

Отг. Красимир Премянов, председател на СТДБ
член кор. Иван Гранитски
проф. Стати Статев
членовете на ЦР на СТДБ
председателите на тракийските дружества
Даниела Хубчева
Срок: постоянен

НАЦИОНАЛНИ МЕРОПРИЯТИЯ:

- 7 февруари – 124 г. от смъртта на Капитан Петко Войвода (по отделна програма)
Отг. Красимир Премянов, председател на СТДБ
Членовете на ЦР на СТДБ
Срок: 7 февруари
- 19 февруари – участие в мероприятията, посветени на годишнината от смъртта на Васил Левски, и поднасяне на цветя пред паметника
Отг.: Красимир Премянов, председател на СТДБ, Краснодар Беломорски, зам.-председател на ЦР на СТДБ и председател на ТД „Тракия“ – София
Срок: 19 февруари
- 3 март – участие в тържествата и поднасяне на цветя
Отг.: Красимир Премянов, председател на СТДБ и Краснодар Беломорски, зам.-председател на ЦР на СТДБ и председател на ТД „Тракия“ – София
Срок: 3 март
- 128 години организирано националното тракийско движение в България.
Отг. Красимир Премянов, председател на СТДБ
- 26 март – отбелязване на Деня на Тракия в столицата и в страната (по отделна програма)
Отг. Красимир Премянов, председател на СТДБ
председателите на ТД
заместник-председатели на ЦР на СТДБ
Срок: 26 март
- Изграждане и откриване на паметника на отец Александър Чъкърък в българската църква „Св. Георги“ в Одрин
Отг. Красимир Премянов, председател на СТДБ
Васил Проданов, председател на ТНИ
Кр. Беломорски, зам. председател на ЦР на СТДБ
Кирил Сарджев, председател на ТД „Г. Сапунаров“, Хасково
Маргарит Петров, зам.-председател на ВК на СТДБ
Срок м. март
- отбелязване 100-годишнината на ТМС (по отделна програма)
Отг.: Цанко Атанасов, Десислава Костова
- Традиционни тракийски събори в Одрин съвместно с ТНИ (6 май, 21 май, по отделна програма)
Отг. Краснодар Беломорски, заместник-председател на ЦР на СТДБ
Кирил Сарджев, заместник-председател на ВК на СТДБ
Маргарит Петров, зам.-председател на ВК на СТДБ
В. Вангелова, член на ВК на СТДБ
Срок: 6, 21 май
- Национален тракийски Гергьовски събор – Поморие съвместно с ТНИ и община Поморие (по отделна програма)
Отг. Ана Тодорова, председател на ТД в

Поморие

Срок: м. май

– Участие в тържествата за 24 май и поднасяне на цветя пред паметника на Кирил и Методий пред Националната библиотека
Отг.: Краснодар Беломорски, зам.-председател на ЦР на СТДБ
Срок: 24 май

– Национален тракийски християнски събор „Спасовден“ в Ямбол съвместно с ТНИ и местните общини (по отделна програма)
Отг. Михаил Вълв, заместник-председател на ЦР на СТДБ
Срок: м. май

– Национален тракийски събор Фолклорен венец „Божура“ – Средец, края на м. май (по отделен план, съвместно с ТНИ и Община Средец)
Отг. Михаил Вълв, зам.-председател на ЦР на СТДБ
председател на ТД-Средец
Стефан Начев, главен секретар на СТДБ
Срок: м. май

– Полагане на венци по случай 2 юни от името на СТДБ и ТНИ на паметника на Ботев в Борисовата градина и пред паметника на Капитан Петко войвода в Рим
Отг. Красимир Премянов, председател на СТДБ и Васил Проданов, председател на ТНИ
Срок: 2 юни 2022г.

– Национален тракийски младежки събор-поклонение „Илиева нива“, (по отделна програма, съвместно с ТНИ и община Ивайловград)
Отг. Ръководството на ТМСБ
Маргарит Петров, зам.-председател на ВК на СТДБ
Ангел Петров, член на ЦР на СТДБ
Кирил Сарджев, заместник-председател на ВК на СТДБ
Членовете на ЦР на СТДБ
Срок: юни

– Поднасяне на цветя и венци пред паметника на Джузепе Гарибалди на едноименния площад в София в деня на рождението му 4 юли
Отг: ТД „Тракия“ – София
Срок: 4 юли

– Отбелязване годишнината от рождението на Иван Вазов на 9 юли и поднасяне на цветя на паметника
Отг.: ТНИ
Срок: 9 юли

– Национален тракийски фолклорен събор „Богородична стъпка“ съвместно с ТНИ и Община Стара Загора (по отделна програма)
Отг. Цанко Атанасов, председател на ТД-Ст. Загора
Срок: м. август

– Национален тракийски събор-поклонение в с. Славейно, посветен на 121-годишнината от Илинденско-Преображенското въстание в Родопите съвместно с ТНИ и Община Смолян и кметството на с. Славейно (по отделна програма)
Отг. Краснодар Беломорски, заместник-председател на ЦР на СТДБ
Председателят на ТД-Славейно
Дора Янкова – член на ВК на СТДБ
Златка Петрова – председател на ТД в Смолян
Срок: м. август

ДЕКЛАРАЦИЯ НА ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА СТДБ 21 ЯНУАРИ 2024 Г.

Изминалата 2023 г. беше време, в което Съюзът на тракийските дружества в България (СТДБ) работеше в условия на поликриза или много кризи в света – климатична, здравна, геополитическа, икономическа, политическа, военна, демографска. Това намираще отражение в нашето общество, силно разделено по много въпроси. Намираще отражение и в нашата дейност. Тя бе определена от това, че тракийските българи в продължение на много десетилетия са се борили за свободата на България, за това да имаме държава и национални интереси. Това е за тях най-висшата ценност, за която са били готови да умрат. И сега ще водим тази битка в една нова геополитическа ситуация на XXI век, ще я водим както с външни, така и с вътрешни препятствия и сили.

Както и в предходните исторически периоди, и днес има външни фактори, които работят срещу нас и изискват нашата реакция. Един от тях е дейността на Вселенския патриарх Вартоломей по погърчване на българските църкви „Свети Георги“ и „Св. Св. Константин и Елена“ в Одрин, и „Свети Стефан“ в Истанбул. Особено скандална бе отслужената на 27 декември 2023 г. на гръцки Божествената литургия на Вселенския патриарх по случай храмовия празник на българската църква „Свети Стефан“, което се случва за първи път от освещаването на храма. В словото си той заклейми създаването на отделна българска православна църква като грешка. Това по същество означаваше връщане назад във времето преди върховия етап на борбата за независима българска църква – българския Великден от 3 април 1860 г., и по същество ново погърчване. За това е необходим нашият отговор. Борим и ще се борим както за реакция от страна на българската църква и институции срещу тази дейност, така и чрез нашата стратегия за запазване на българския характер на тези църкви.

Сред външните фактори винаги са били и отношенията с Република Турция, от която от повече от век искаме компенсация за заграбеното богатство за тракийските българи, но от която днес сме по-зависими икономически, енергийно, инфраструктурно, идеологически, в мигрантската политика, отколкото във всеки друг етап от Освобождението на България до днес. С нея трябва да водим честни отношения, но и да имаме предвид, че дисбалансите на военна, икономическа, идеологическа и демографска мощ помежду ни са предпоставка и за дисбаланси във възможностите ни. Чрез интернет и телевизията се променя неоосманистки образът на Османската империя, който придобива силно позитивен вид и така разрушава голяма част от представите, формирани от предходната наша история. А като се има предвид, че и у нас тази история през последните години кардинално се пренаписва, расте едно ново поколение с промити мозъци за миналото, с размита национална идентичност, за което съдбата на тракийските българи изглежда нещо неинтересно и неправдоподобно. За това нашата битка за миналото ще бъде в центъра на дейността ни и през тази година.

Както в цялата ни досегашна история, и сега се налага да водим битка и с вътрешни фактори, които препятстват нашата работа. Поради политиката, с която се изгражда вече повече от тридесетилетия днешният български капитализъм, обществото ни е силно разделено и омразата между основните групи в него е по-голяма от всякога в българската история. Мъчим се да реагираме чрез нашите членове и партньори. Ще се борим да обединяваме, а не да разединяваме. Така, както нашите прадеди се бориха за единение с македонските българи, а не за разединение.

За разлика от тези, които превръщат унищожаването на създаденото преди това – намаляването с два милиона от бъл-

гарската нация, индустрия, селско стопанство, образование, здравеопазване, паметници, СТДБ си е поставил за цел да изгражда паметници, да възстановява паметта, да се бори да запази както хубавите неща, така и паметта за тежки моменти и страдания. Изградихме паметници на нашия герой Петко войвода не само у нас, но и в Италия, за чиято свобода се е борил, в Украйна, водим битка с гръцката държава да ни разреши да поставим паметник на родното му място. Поставяме паметник на един от последните борци за българската памет и дух в Одрин – Отец Чъкърък.

Наш основен принцип е не само „Не забравяме, но не отменяваме“, а и битката за завръщане на паметта за тези, които са забравени, за новите поколения, за които не се прави нужното от съответните институции, да имат памет за своето минало. Затова представяхме не само в България, но и в чужбина изложба за тракийските българи. Затова направихме всичко възможно да намерим средства и да издадем два тома от „Енциклопедия Тракия“, която ще представяме не само у нас, но и пред целия свят с преводи на английски. Ще ги представим и пред нашите братя от Македония, за да им напомним как сме страдали заедно и как сме водили заедно борбата за нашето освобождение.

През тази година се навършват 180 години от рождението на Петко войвода, 100 години от създаването на Тракийския младежки съюз, 90 години от създаването на ТНИ. Ще отбележим достойно тези годишнини и като една от двете най-стари неправителствени организации в България ще продължим да се борим за нашата кауза. За запазване на паметта от станалото с тракийските българи, за справедливост за всички тях, за една по-силна и единна България!

Изготвил: чл.-кор. проф. Васил Проданов, председател на ТНИ

Продължение от 2-а стр.

– Национален тракийски събор-поклонение, посветен на 121 години от Илинденско-Преображенско въстание, на местността „Петрова нива“, съвместно с ТНИ и община Малко Търново (по отделна програма)

Отг. Красимир Премянов, председател на СТДБ

Стефан Начев, главен секретар на СТДБ
Михаил Вълков, заместник-председател на ЦР на СТДБ

чл. кор. Васил Проданов, председател на ТНИ

доц. д-р Ваня Стоянова, научен секретар на ТНИ

Срок: м. август

– Регионален тракийски събор в с. Тополи, община Варна съвместно с кметството на с. Тополи (по отделна програма)

Отг.: Кирил Йорданов, член на ЦР на СТДБ

Срок: м. август

– Национален тракийски женски събор-поклонение в с. Аврен съвместно с ТНИ, община Крумовград и кметството на с. Аврен (по отделна програма)

Отг. Иван Мамирев, председател на ТД Крумовград и член на ВК на СТДБ

Иванка Мечева, съпредседател на ТЖС

Срок: м. септември

– Национални хайдушки празници „Капитан Петко войвода“ в Чепеларе съвместно с ТНИ и община Чепеларе

Отг.: Краснодар Беломорски- зам.-председател на ЦР на СТДБ, Мария Божкова, член на ВК на СТДБ

Срок: м. септември

– 6 септември – участие в честването на Съединението на България и поднасяне на цветя на гробницата на Александър Батенберг

Отг.: Краснодар Беломорски – зам.-председател на ЦР на СТДБ и председател на ТД „Тракия“ – София

Стефан Начев – главен секретар на СТДБ

Срок: 6 септември

ПЛАН – ПРОГРАМА

– Тържествена вечер, посветена на 105 години от рождението на Николай Хайтов

Отг.: Красимир Премянов – председател на СТДБ

Иван Гранитски
Срок: 15 септември в БАН

– 22 септември – участие в тържествата за независимостта на България и поднасяне на цветя пред паметника на Незнайния войн

Отг.: Краснодар Беломорски- зам.-председател на ЦР на СТДБ и председател на ТД „Тракия“ – София

Стефан Начев – главен секретар на СТДБ

Срок: 22 септември

– в края на септември и началото на октомври – провеждане на регионални съвети с ТД

Отг.: Красимир Премянов – председател на СТДБ

– Национален тракийски събор-поклонение, посветен на 111 години от разорението на тракийските българи, гр. Маджарово съвместно с ТНИ и Община Маджарово (по отделна програма)

Отг. Красимир Премянов – председател на СТДБ

Кирил Сарджев – заместник-председател на ВК на СТДБ

Маргарит Петров – заместник-председател на ВК на СТДБ

Възкресия Вълева – председател на ТД „Димитър Маджаров“, гр. Маджарово

Срок: м. октомври

– отбелязване 90-годишнината от основаването на ТНИ (по отделна програма)

Отг.: чл. кор. Васил Проданов, председател на ТНИ

доц. д-р Ваня Стоянова, научен секретар на ТНИ

– Национален конкурс „С песните на Калинка Згурова“ – Бургас (по отделна програма)

Отг. член. кор. Иван Гранитски

Отг. ТД „Странджа“ Бургас

– Национален средношколски конкурс за разказ и есе

Отг.: чл. кор. Васил Проданов, председател на ТНИ

доц. д-р Ваня Стоянова, научен секретар на ТНИ

Срок: 2024 г

– Представяне на първи и втори том на енциклопедия „Тракия“ в София, в страната и в Република Северна Македония със съдействието на МВНР.

Отг.: Красимир Премянов – председател на СТДБ, Краснодар Беломорски-зам.-председател на ЦР на СТДБ и председател на ТД „Тракия“ – София, ръководството на ТНИ

Срок: постоянен

– Участие в дейността на РАО „Тракия“

Отг. Красимир Премянов – председател на СТДБ

Срок: постоянен

– Националната инициатива-среща „Завръщане към корените“ (по отделна програма)

Отг. Божана Богданова – член на ВК на СТДБ и председател на едноименната инициатива

Срок: постоянен

– Научна конференция на Петрова нива, организирана от ТНИ, в рамките на Националния тракийски събор-поклонение, посветена на 121-годишнината от Илинденско-Преображенското въстание

Отг.: чл.-кор. проф. Васил Проданов – председател на ТНИ

доц. д-р Ваня Стоянова – научен секретар на ТНИ

Срок: август 2024 г.

– Участие в дейността на КК „Тракия“ и ТД „Тракия“ – София, в салона на СТДБ и организиране на съвместни прояви и инициативи.

Отг. член. кор. Иван Гранитски

Краснодар Беломорски

– Участие в Националния съвет за сътрудничество по етническите и религиозните въпроси към МС на Република България

Отг. Красимир Премянов – председател на СТДБ

Срок: постоянен

– Представяне на тематични изложби, по случай 128 години от началото на тракийското движение в България и 111 години от разорението на тракийските българи.

Отг.: чл.-кор. проф. Васил Проданов – председател на ТНИ

Кр. Премянов – председател на СТДБ

– Издаване на Известия на ТНИ съвместно със СТДБ

Отг.: чл.-кор. проф. Васил Проданов – председател на ТНИ

доц. д-р Ваня Стоянова – научен секретар на ТНИ

Красимир Премянов – председател на СТДБ

– Отпечатване на второ издание на монографията „Съюзът на тракийските дружества в България в битка за паметта и търсене на историческа справедливост“

Отг.: чл.-кор. проф. Васил Проданов – председател на ТНИ

Красимир Премянов – председател на СТДБ

д-р Ваня Иванова – ТНИ и главен редактор на в. „Тракия“

– Отговорниците, посочени под всяка проява, представят подробна програма и присъстват лично по време на провеждане на мероприятията.

Национални са само тези мероприятия, които присъстват в план-програмата на Съюза, утвърдена от Върховния комитет на СТДБ.

Програмата за реализиране на събитията от план-програмата се изготвя от определените отговорници и се съгласува с докладна записка до Централното ръководство на СТДБ три месеца преди провеждането им. Неразделна част от него са сценарии, списъци на гостите и финансов план

РАЗШИРЕНО ЗАСЕДАНИЕ НА УС НА РТД – ВАРНА

На 27 януари бе проведено разширено заседание на УС на РТД – Варна, с участието на ръководствата на Контролния съвет, на ТНИ – филиал Варна, Младежката секция към РТД и председателите на ТО на тракийските и малоазийските българи, влизащи в структурата на Дружеството.

Заседанието премина при следния дневен ред:

1. Оценка на организацията и провеждането на Общото събрание на Сдружението на 13.01.2024 г.
2. Запознаване на членовете на УС, КС, ТНИ – Варна, Младежката секция и ТО на РТД със статута на клубната база.
3. Разпределение на уставните задължения на УС, между неговите членове, извън изборните длъжности.
4. Изготвяне на план – график за изпълнение на Програмата на Дружеството за 2024 г., съобразно Програмата на СТДБ.
5. Разни

Заседанието бе председателствано от проф. д-р Маринела Грудева, съпредседател на Сдружението и Управителния съвет.

Тя обоснова високата оценка за организацията и провеждането на Общото събрание на Сдружението на 13

януари 2024 г. и изрази благодарност към всички членове на УС, председатели и членове на комисии, председатели на ТО, допринесли за това.

По втора точка от дневния ред присъстващите бяха запознати със статута на клубната база, която се ползва от РТД и ТНИ – филиал Варна, както и със споразумението между двете организации за нейното ползване и стопанисване.

Беше представена позицията на Съпредседателите по отношение на акцентните в споделянето на отговорности, ръководство и управление на дейността на УС и Сдружението. Направено бе разпределение на уставните задължения между останалите членове на УС.

Подобавачо място в дневния ред бе отделено на изготвянето на график за изпълнение на Програмата на Сдружението за 2024 г., след съгласуване с Програмата на СТДБ за същия период.

В точка „Разни“ бяха обсъдени някои технологични въпроси, засягащи взаимодействието и взаимоотношенията между УС на РТД и ТО на тракийските и малоазийските българи, които са неразделна част от структурата на Сдружението.

ХАСКОВСКИТЕ ТРАКИЙКИ ОТБЕЛЯЗАХА БАБИН ДЕН С ПЪСТРА ИЗЛОЖБА

ЗЛАТКА МИХАЙЛОВА
СНИМКИ ЯНКО НАЙДЕНОВ

Тракийското дружество „Георги Сапунаров“ и читалище „Тракия – 2008“ в Хасково отбелязаха хубавия народен женски празник Бабин ден. С него се засвидетелства почит и уважение към възрастните жени, които са „бабували“ на родил-

ките, припомни читалищният секретар Анета Георгиева. Тракийки показаха възстановка на обряда къпане на бебе, съпроводен от благословии за здраве. Вокалната формация „Тракийска дъга“ изпълни шеговити народни песни в духа на българския празник.

Той бе честван на фона на пъстрата изложба „От сърчните ръце на тракийката“. Експонатите напомнят за времената на майки и баби, оставили образци на домашни занятия като тъкане на стан, плетене, бродирание, шиене. С много вкус от ръцете им излизали пъстри черги, килимчета и възглавници, покривки, дрехи, чорапи и терлици. Акцент в изложбата са изделията на Станка Райжекова, майстор на техниката квиллинг, с която са сътворени уникални картички, картини, подаръчни кутии и сувенири.

Изложбата е посветена и на обявената от Европейската комисия година на уменията и 16-та годишнината на читалище „Тракия – 2008“.

Представители на ТД „Капитан Петко войвода“ отдадоха заслужена почит и признателност пред саможертвата на Освободителите на Карнобат

След Шипченски боеве, които спасяват България, турските войски се оттеглят, подлагайки на грабеж и безчинства всичко по пътя си. На 1 януари нахлуват в Карнобат и заедно с местните османлии и башибозуци се отдават на насилие и грабежи. Част от българите, укрепени в къщата на братя Нейчеви, начело с Алекси Нейчев се опитват да окажат отпор, но загиват героически. Църквата „Св. Йоан Богослов“

е ограбена и подпалена. Унищожена е почти цялата търговска улица на града. В продължение на 3 демонични дни насилиниците грабят и убиват.

На 24 януари 1878 г. руските войски влизат в града и го освобождават. Споменът и възторга от свободата се пази от карнобатлии, които всяка година на този ден изразяват своята признателност към братята освободители.

Върху съдбата на тракийци още тежат последствията от кръвопролитните войни в миналото – хиляди избити, стотици, прогонени от родните места, поели тежката съдба на бежанци. Паметта за миналото им дава основание да ценят свободата и да почитат загиналите, отдали живота си за нея. Представители на ТД „Капитан Петко войвода“ се поклониха пред подвига на освободителите и поднесоха венец на признателност.

Златен медал „Капитан Петко войвода“ за заслужили дейци на СТДБ

За заслуги към тракийската кауза със златен медал „Капитан Петко войвода“ бяха наградени членовете на Върховния комитет на СТДБ: Нели Анастасова, председател на ТД „Стоян Мавродиев“, гр. Търговище, чл. кор. Иван Гранитски и Димо Карабелов – дългогодишен председател на тракийското дружество в гр. Бургас и председател на ТНИ „По пътя на преображенци“.

ПРЕДСТОИ VI ИЗДАНИЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ КОНКУРС „С ПЕСНИТЕ НА КАЛИНКА ЗГУРОВА“

ЛАЗАР НАЛБАНТОВ

Предстои VI-то издание на националния конкурс „С песните на Калинка Згурова“, което ще се проведе на 13 и 14 април 2024 година. Тази година събитието ще се проведе в родното село на именитата българска певица с. Дебелт, общ. Средец, област Бургас. Основен организатор е Община Средец, на която от 2012 г. Калинка Згурова е почетен гражданин. Събитието ще е под патронажа на кмета инж. Иван Кичев и е подкрепено от Съюза на тракийските дружества в България (СТДБ), както и от бургаското Тракийско дружество „Странджа“. Родовите корени на Калинка Згурова са именно от Източна Тракия и певицата от дете е свързана с тракийската организация и кауза, член е на Върховния комитет на СТДБ. Тя е съмишленик и редовен участник в повечето тракийски събори и мероприятия, любима изпълнителка на поколения тракийци.

През годините на своето творчество народната певица е била винаги свързана с родния странджански край. Множество участия в събори, концерти, майсторски класове и творчески срещи е реализирала в град Средец и съставните общински селища. Тя е сред учредителите и постоянен изпълнител в добре известния конкурс за млади изпълнители на странджански и тракийски песни и мелодии – На-

ционален странджанско-тракийски събор „Фолклорен венец Божура“, който вече над 30 години се провежда в община Средец.

Доказала безспорния си талант на първия за България съборнадпяване в с. Граматиково през 1960 г., Калинка Згурова изгражда своята певческа кариера в професионалните школи на Ансамбъл „Пирин“ и Ансамбъла за народни песни на Българското национално радио (известен с името си „Мистерия на българските гласове“). Носителка е на редица национални награди, между които статуетка „Нестинарка“ за цялостно творчество от МФФ – Бургас, „Златен век“ на министерство на културата, орден „Св. Св. Кирил и Методий“ – първа степен на президента на Република България, Кристална

лира на Съюза на музикалните и танцови дейци в България, златен медал „Капитан Петко Войвода“ на СТДБ и много др. Калинка Згурова е и сред малкото български изпълнители отличена със световната музикална награда „Грами“.

В Златния фонд на БНР и фонотеките на регионалните му станции певицата има над 300 самостоятелни песни, и солови участия в дуетни, камерни и хорови песни.

Националният конкурс „С песните на Калинка Згурова“ има за цел да се популяризира репертоара на певицата, да се съхранят песенните образци на фолклорното богатство от Странджа и Тракия, да се съхрани и популяризира певческото богатство на Странджа и на нейната гласовита представителка Калинка Згурова. Основната мисия

на конкурса е да се приобщи младото поколение и учениците към българския фолклор и да се създаде възможност за изява и откриване на нови дарования в областта на песенното ни фолклорно богатство.

Поради засиления интерес към репертоара на певицата сред участниците няма определени възрастови ограничения и на читалищната сцена в с. Дебелт ще си дадат среща от най-малките до най-възрастните изпълнители на хубавите ни български народни песни. Изпълненията им ще бъдат оценявани от изтъкнати специалисти в областта на народната ни музика, като най-добрите ще бъдат отличени с първа, втора, трета награда и най-голямата – Приз на името на певицата.

Освен традиционните отличия ще бъдат връчени и специални награди от името на кмета на Община Средец инж. Иван Кичев, на председателя на СТДБ г-н Красимир Преманов и награда на Тракийско дружество „Странджа“ гр. Бургас.

Своеобразен домакин е и НЧ „Светлина – 1924“ с. Дебелт, което на 13 и 14 април ще бъде огласено от изпълненията на талантливите самодейци и професионалисти от цялата страна.

РЕГЛАМЕНТ ЗА УЧАСТИЕ В ШЕСТИ НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС „С ПЕСНИТЕ НА КАЛИНКА ЗГУРОВА“ СЕЛО ДЕБЕЛТ, ОБЩ. СРЕДЕЦ 13–14 април 2024 г.

ОРГАНИЗАТОРИ: Община Средец, Съюз на тракийските дружества в България, Тракийско дружество „Странджа“, гр. Бургас

Под патронажа на Кмета на Община Средец инж. Иван Кичев

Националният фолклорен конкурс „С песните на Калинка Згурова“ се организира за шести път, като през тази година ще се проведе в родното село на народната певица – с. Дебелт, общ. Средец, обл. Бургас.

Конкурсът е на името на голямата странджанска певица Калинка Згурова и има за цел да се популяризира репертоара на певицата, да се съхранят песенните образци на фолклорното богатство от Странджа и Тракия.

ЦЕЛИ НА КОНКУРСА:

– Да се съхрани и популяризира певческото богатство на Странджа и на нейната гласовита представителка Калинка Згурова.

– Да се приобщи младото поколение и учениците към музикалния репертоар на Калинка Згурова.

– Да се създаде възможност за индивидуална изява и откриване на млади дарования в областта на песенното ни фолклорно богатство.

– Да се покажат певческите достижения на колективи и от други възрастови групи, като се осъществи приемственост между поколенията.

УСЛОВИЯ ЗА УЧАСТИЕ:

– В националния конкурс „С песните на Калинка Згурова“ право на участие имат индивидуални изпълнители от всички възрастови групи, както и вокални групи за автентичен и обработен фолклор от цялата страна, също без ограничение на възрастта.

– В конкурса „С песните на Калинка Згурова“ всички индивидуални и колективни изпълнители участват общо с две песни, като едната задължително е от репертоара на певицата.

– За индивидуалните изпълнители, които ще се състезават за най-голямото отличие „Приз Калинка Згурова“ е препоръчително да изпълнят две песни от репертоара на певицата.

– Индивидуалните изпълнители от IV-та и V-та групи се представят задължително с бавна (безмензурна) песен – до 2 куплета, и бърза (хороводна) песен – до 3 куплета.

– Вокалните групи изпълняват 2 песни, до

6 минути, една от които задължително от репертоара на певицата.

– Камерните вокални групи изпълняват две обработени песни, една от които задължително е от репертоара на Калинка Згурова, с общо времетраене на песните до 7 минути.

– Музикалният съпровод е по желание на изпълнителите и може да бъде с оркестър или на синбек.

– Редът на явяването на участниците се определя от организаторите, ако не са посочили предварително в заявката конкретно желание.

КЛАСИРАНЕ И НАГРАДИ:

– Класирането на участниците се извършва от жури в състав от професионалисти, музикове и фолклористи. Председател на журито е Калинка Згурова;

– Класираните изпълнители и групи получават награди и дипломи;

– Наградите са:

– Първа, Втора и Трета във всяка възрастова група от трите категории (индивидуални изпълнители, вокални групи, камерни групи за обработен фолклор);

• Индивидуални изпълнители:

1. Първа възрастова група до 7 години;
2. Втора възрастова група от 8 до 10 години;
3. Трета възрастова група от 11 до 14 години;
4. Четвърта възрастова група от 15 до 19 години;
5. Пета възрастова група над 20 години.

• Вокални групи:

1. Първа възрастова група до 6 години.
2. Втора възрастова група от 7 до 14 години.
3. Трета възрастова група от 15 до 19 години.
4. Четвърта възрастова група над 20 години.

• Камерни вокални групи:

1. Първа възрастова група до 14 години.
2. Втора възрастова група от 15 до 19 години.
3. Трета възрастова група над 20 години.

Във всяка възрастова група се присъжда първа, втора и трета награда.

* При заявено желание от страна на участниците организаторите осигуряват съпровод.

Пътните разходи, нощувки и дневни са за сметка на участниците или представляващите ги организации.

МЯСТО НА ПРОВЕЖДАНЕТО НА КОНКУРСА:

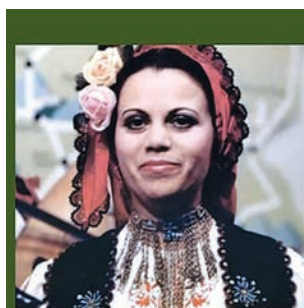
Народно читалище „Светлина – 1924“ с. Дебелт, общ. Средец
13 и 14 април – от 10:00 часа.

Заявки за участие по образец се приемат до 31.03.2024 г., на адрес:

8300 Средец
Общинска администрация Средец
пл. „България“ № 8
или на имейл адрес:
konkurs_kalinazgurova@abv.bg

За повече информация:

GSM: 0878 556 980 – Гергана Божилова – специалист култура;
GSM: 0888 495 959 – Лазар Налбантов – организатор.

Заявки за участие по образец се приемат до 31.03.2024 г., на адрес:

8300 Средец
Общинска администрация Средец
пл. „България“ № 8
или на имейл адрес:
konkurs_kalinazgurova@abv.bg

За повече информация:
GSM: 0878556980 – Гергана Божилова – специалист култура;
0888 495959 – Лазар Налбантов – организатор

МЯСТО НА ПРОВЕЖДАНЕТО НА КОНКУРСА:
Народно читалище
„Светлина – 1924“ с. Дебелт,
общ. Средец
13 и 14 април – 10:00 ч.

ОРГАНИЗАТОРИ:

Община Средец

Съюз на тракийските дружества в България

Тракийско дружество
„Странджа“ гр. Бургас

Под патронажа на Кмета на Община Средец инж. Иван Кичев

– Всички участници попълват заявка по приложения образец и я изпращат на посочения адрес или по електронната поща.

– Препоръчително е участниците да се представят с народни костюми.

– Конкурсът е **без такса** за участие.

– Всички участници получават грамота за участие.

– Приз „Калинка Згурова“ – диплом и плакет;

– Награда на Кмета на Община Средец;

– Награда на Съюза на тракийските дружества в България;

– Награда на Тракийско дружество „Странджа“ гр. Бургас.

– Изпълненията се класират в следните възрастови групи:

ПОРЕДНАТА ПРОВОКАЦИЯ НА КОНСТАНТИНОПОЛСКИЯ ПАТРИАРХ...

Продължение от 1-а стр.

През 1186 г. при възстановяването на българската държава братята Асен и Петър отхвърлят духовната власт на Охридската архиепископия и Константинополската патриаршия и учредяват автокефална Търновска архиепископия начело с архиепископ Василий.

Официалното и каноничното признаване на патриаршеското достойнство на Българската православна църква става през 1235 г. на църковен събор в Лампсак, Мала Азия. Със съгласието и подписите тогавашния Никейски патриарх Герман II и на останалите източни патриарси на древните църкви на Александрия, Антиохия и Йерусалим, БПЦ е провъзгласена за Патриаршия, определено е нейното пето място в диптихите на православните църкви. Според издадения томос въздигането на БПЦ в патриаршия е „вечно и неотменимо“, както е вечно и неотменимо нейното пето място в диптихите.

След падането на България под турска власт през 1396 г. Българската православна църква загубва своята независимост (около 1416 г.), понижена е в ранг на митрополия и нейният диоцез преминава под юрисдикцията на Цариградската гръцка патриаршия, която е официален представител на всички православни християни пред султанската власт. Последният български патриарх – Евтимий Търновски е заточен, а оцелялото българско духовенство е подчинено на назначения от Константинопол митрополит Йеремия. Висшият клир се заменя изцяло с гръцки духовници, а в богослужението се въвежда гръцки език.

Падането на България под турско робство съществено променя ролята и мястото на вярата и църквата в живота на българския народ. През тези съдбовни за българите времена религиозната принадлежност започва да се отъждествява с българската народностна принадлежност. Въпреки липсата на държавна и църковна организация, въпреки унищожените стотици църкви и манастири, българското духовенство остава достоен духовен водач на своя народ. По време на робството българското духовенство поддържа жив не само спомена за държавността, но и за независимата Българска патриаршия.

В края на XVIII и началото на XIX в. патриаршеската администрация и висшият гръцки клир, решени да реализират „мегали-идеята“ за възстановяване на Византийското имперско наследство, започват елинизация на чуждоезичното православно население. Повечето епископи и голяма част от градските свещеници са заменени с гръцки клирици. Голяма част от славянските книги и ръкописи са унищожени, за да бъде заличена историческата памет. Това поражда недоволството на българите и през 20-те години на XIX в. се слага началото на половинвековната църковно-народна борба, която е обект на многобройни публикации и изследвания. Висока научна стойност имат трудовете на акад. Иван Снегаров, проф. Т. Бурмов, проф. Михаил Арнаудов, проф.

Петър Ников, проф. Зина Маркова, проф. Николай Генчев, доц. Олга Тодорова и др., чиито изследвания изобилстват с факти и научно-обосновани изводи.

През 1856–1860 г. в движението срещу гръцките митрополити се включват почти всички български провинции и цариградските българи, които подготвят почвата за извоюване на църковна независимост. Кулминацията в борбата за независима българска църква е Великденската акция на 3 април 1860 г. по време на тържествената великденска служба в българската църква „Свети Стефан“ в Цариград митрополит Иларион Макариополски не споменава името на гръцкия патриарх, което според църковните канони означава отхвърляне на неговата власт.

Великденската акция е отговор на неотстъпчивата позиция на Патриаршията и се посреща с ентузиазъм от целия български народ. Една след друга българските общини се отказват от гръцките владици и признават за свой църковен глава Иларион Макариополски. През 1861 г. Патриаршията решава да се разправи с водачите на църковното движение и заточва Иларион Макариополски и подкрепилите го владици Паисий Пловдивски и Авксентий Велешки. Тези събития изострят до краен предел отношенията между българи и гръци и дават възможност за открита намеса на Великите сили. Тяхната намеса принуждава турското правителство да предприеме действия за окончателно разрешаване на българо-гръцката разпра.

На 28 февруари 1870 г. Високата порта издава ферман за създаването на независима българска църква под името „Българска екзархия“. В нейния диоцез, състоящ се от 15 епархии, са включени почти всички територии, населени с българи. За останалите области със смесено население се предвижда да се проведе народно допитване, за да се определи съгласно предпочитанията на населението под чия власт ще премине. През 1874 г. съгласно фермана в Скопско и Охридско е проведено допитване и мнозинството от населението заявява желание да се присъедини към Екзархията. В резултат от плебисцита турското правителство издава бекети за назначаване на владици в двете епархии и диоцезите на Екзархията са оформени окончателно.

Възстановяването на църковната самостоятелност представлява изключителен успех за българите по време на Възраждането. Извоюването на Екзархията е резултат от всенародните усилия за постигане на духовно-културна самостоятелност.

През 1871 г. в Цариград се провежда български църковно-народен събор от представители на епархиите в Северна България, Тракия и Македония, който изработва и приема Устав на Българската екзархия. На 16 февруари 1872 г. за екзарх е избран видинският митрополит Антим I (1816–1888). Веднага след неговия избор за екзарх започва назначаването на митрополити и епископи.

Антим I е личност с изключителен принос за развитието на българ-

ската нация през втората половина на XIX век. В историята той остава завинаги като първия екзарх на Българската православна църква, като духовник, верен до края на дните си на своя народ, с безспорен обществен авторитет. Като всеки висш духовник, той до голяма степен е и политик. Движението за постигане на българска църковна независимост през XIX в. не е само религиозен проект, а един от най-успешните политически проекти на българите, живеещи под османска власт. На практика границите на Екзархията очертават историческите права на българската нация в Мизия, Тракия и Македония и възможните бъдещи граници на самостоятелната българска държава, които се утвърждават от официалните турски власти. В този смисъл първият Българският екзарх е реален политически представител на православните българи, живеещи в империята. Изборът му се утвърждава от Високата порта, но Цариградската патриаршия възприема този акт като заплаха. През септември 1872 г. тя свиква събор, който обявява Българската екзархия и нейните водачи за схизматични.

Обединила духовно, политически и религиозно българския народ Екзархията е призната за първата национална институция. Българската екзархия е преходен исторически етап към възстановяване на Българската патриаршия, прекратила своето съществуване в края на XIV столетие.

Едва след края на Втората световна война са създадени условия за вдигането на схизмата (19.02.1945), поставила Българската църква в неестествено междуцърковно

На практика през февруари 1945 г. диоцезът на Българската православна църква е свит само в държавните граници, но тя получава признание на пълната си независимост (автокефалия) и заема своето място сред поместните православни автокефални църкви. След 1945 г. българската общност в Турция минава под юрисдикцията на Цариградския патриарх, но свещениците продължават да са българи, посочени от Българската патриаршия, което е договорено при вдигането на схизмата.

На 10 май 1953 г. Църковно-народен събор възстановява патриаршеското достойнство на Българската православна църква. През същата година Цариградската патриаршия прекъсва контактите с БПЦ.

Осем години по-късно, на 27 юли 1961 г. Цариградската патриаршия официално признава възобновената Българска патриаршия и установява канонични отношения с нея, благодарение на посредничеството на Руската и Антиохийската патриаршии. Съгласно църковния канон всички патриарси са самостоятелни, независими един от друг и с равни права между себе си в патриаршеското служение. В този смисъл те не могат да имат „духовен лидер“.

Въпреки канона Фенерската патриаршия се държи безцеремонно към поместните църкви и се изживява като „център на Православията“, претендиращ че притежава „свръхпатриаршеска“ власт, която

има право да раздава правосъдие и да решава проблемите на целия православен свят. Тази линия на поведение достига своя апогей след 1991 г., когато за Цариградски патриарх е избран Вартоломей.

Дори кратък преглед на неговата публична биография дава отговор на много въпроси. Вартоломей е роден на 29 февруари 1940 година в Гьокчеада (на гръцки Имврос), с името Димитриос Архондонис. Въпреки, че е с турско гражданство, той принадлежи към гръцкото етническо малцинство в Република Турция. Началното и средното си образование получава на остров Гьокчеада и в Истанбул. През 1961 г. завършва Висшето богословско училище на остров Халки. През същата година е ръкоположен за дякон, а веднага след това е призован в редовете на турската армия, в която служи две години като офицер. Продължава образованието си в Рим в Източния институт (създаден за подготовката на кадри за мисионерска дейност на Ватикана в православния Изток) към Григорианския университет на Римокатолическата църква, контролиран от йезуитите. Последвалото обучение в Икуменическият институт в Босе (Швейцария) и в Мюнхенския университет (Германия), изиграват решаваща роля за формирането на неговите възгледи и убеждения. Вартоломей се завръща в родината си като убеден либерал, изповядващ икуменизма (движение за сливане в едно на всички християнски църкви, което през 1948 г. прераства в самостоятелна еретическа организация с управителен орган Световен съвет на църквите).

През 1972 г. става секретар в патриаршеския офис на патриарх Димитрий. През 1973 г. Вартоломей вече е един от титулярните архиепископи, а през 1974 г. е назначен за член на Синода и за председател на няколко синодални комисии: финансовата, каноническата, по междуправославните въпроси, по диалозите с монофизитите и с римокатолиците. Той представлява Константинополската църква на междуправославни и междухристиянски заседания, съпровождал е патриарх Димитрий при пътуванията му зад граница през последните години на неговото патриаршество. И нещо изключително важно – още като митрополит, става член на секретариата на Световния съвет на църквите.

На 2 ноември 1991 г. Вартоломей заема патриаршеския престол в Истанбул и символично е титулуван вселенски (Византия отдавна не съществува). Въпреки символиката при всеки удобен случай Вартоломей демонстрира върховна власт.

От многобройни публикации както в българската, така и в турската преса става ясно, че на 12 февруари 1994 г. Вартоломей заявява на българския свещеник в Истанбул Константин Костов, че българската православна църква е напълно подвластна на гръцката патриаршия и му разпорежда занаяпред да издава кръщелни и венчални свидетелства само на гръцки език. Това не е единственият опит за намеса на Цариградския патриарх в делата

на Българската църковна община в града на Босфора, но това прелива чашата на търпението на отец Константин Костов, който по подобие на Иларион Макариополски спира да споменава името му. Вартоломей наказва „неподчинението“ на свещеник Константин Костов с уволнение, което предизвиква недоволство сред българската общност.

През 1996 г. Борислав Чипов – член на Българската православна фондация изпраща писмо до Патриарх Максим, в което се казва следното:

„Настоящият гръцки патриарх във Фенер Вартоломей I от деня, когато е бил интронизиран, има за цел да погръчи и асимилира българската общност. Владичието на гръцката патриаршия често посещават нашите църкви и използват високите си чинове, идват неканени на най-видните празници да служат на гръцки език. В Истанбул гръцката патриаршия притежава над 80 църкви. Не е ли интересно, че докато гръцката патриаршия се оплаква от липса на духовници и докато техните църкви стоят затворени, намират духовници, които да изпращат в нашите църкви?...

Аз, въпреки че съм член на църковното настоятелство, не искам да отивам на църква на видните празници; жена ми и двете ми дъщери също не искат; майка ми и други като нея патриотки, членове на общността ни, също бойкотират и започнаха да не ходят на църква. Ние не искаме да слушаме гръцко слово в нашите църкви. На по-важните богослужения идват едва 15–20 души. За празника на Св. Стефан се занесе слух, че пак ще идват гръците, и него ден имаше само 13 богомолци. Ще позволите ли да ни асимилират, Ваше Светейшество, въз основа на предполагаемия, но от никоя страна и до днес непубликуван официално оригинал на мнимия договор от февруари 1945? Според турското законодателство гръцката патриаршия няма право да сключва договори за църковни права на българи, живеещи в Истанбул, защото те са турски граждани. И затова договорът между гръцката патриаршия и Българската православна църква от 1945 според турските закони е престъпление. Искам да ви осветля по един въпрос. Според турското законодателство гръцката патриаршия в Истанбул е религиозен глава само на гръците, живеещи в Истанбул. И статутът, и поведението на гръцката патриаршия тук са едно коичино противоречие.

От една страна, тя има претенции за вселенска, а от друга, фигурира в Турция официално като Цариградска фенерска гръцка патриаршия. Костите на нашите деди, които до 1870 са се борили за освобождението от духовното иго на гръцката патриаршия, роптаят в гробовете“.

През 2003 г. Борислав Чипов повдига обвинения срещу Вартоломей и срещу още 12 свещеници за това, че пречат на българската общност в Турция да изповядва религията си и да извършват религиозни служби.

През 2007 г. Върховният касационен съд на Турция отнема правото на православния Константинополски патриарх Вартоломей да ползва титлата „Вселенски“, с аргумента, че това нарушава турската конституция и заложения в нея принцип за равнопоставеност на малцинствата и религиите.

Продължава на 7-а стр.

ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА РЪКОВОДСТВОТО НА СТДБ ЧЕСТИТИХА РОЖДЕНИЯ ДЕН НА ИНЖ. СТОЯН БРАТОВЕВ

Красимир Премянов – председател на Съюза на тракийските дружества в България, Краснодар Беломорски – заместник – председател на ЦР на СТДБ, Мария Божкова – зам.-председател на ТД „Тракия“ в столицата и Стефан Начев – главен секретар на Съюза поздравиха директор на общинското дружество „Метрополитен“ инж. Стоян Братоев за рождения му ден.

Директорът на столичния Метрополитен беше награден със златен медал „Капитан Петко войвода“.

По време на срещата беше обсъден и дизайна на метростанция „Тракия“, която ще разказва историята на тракийци.

ПОРЕДНАТА ПРОВОКАЦИЯ НА КОНСТАНТИНОПОЛСКИЯ ПАТРИАРХ...

Продължение от 6-а стр.

Няколко години по-късно (2010) Вартоломей започва война срещу паметника на Екзарх Антим I (1816–1888), издигнат по инициатива на Съюза на тракийските дружества в България (СТДБ) в двора на българската църква „Св. св. Константин и Елена“ в Одрин. Периодичното поставяне на въпроса за неговото премахване е свързано със заклеяването на Антим I като „схизматичен духовник“, въпреки че схизмата е вдигната през 1945 година.

Първата официална визита на Вартоломей в България през ноември 2015 г., е предшествана от условия, които той се опитва да диктува на Българската православна църква. Едно от исканията му е за незабавно премахване от двора на храма в Одрин паметника на Екзарх Антим I, поставено като условие за запазването на добрите отношения между двете църкви. Светият синод на БПЦ дипломатично отклонява претенциите като заявява, че той не е поставен от Българската църква и въпросът е от компетенциите на обществената организация СТДБ, която е поставила паметника. Борбата на

Вартоломей срещу паметника на екзарх Антим I е изключително скандална на фона на издигнатия (2015) приживе негов паметник на о. Халки в Мраморно море. Още по-скандални са забраните му за недопускане на български владици за богослужение в българските църкви, както и нескритите му амбиции да превземе българските храмове в Турция. Кулминация в дългата верига от скандални действия на Вартоломей е словото му на Стефановден в Желязната църква, в което заклеими създаването на самостоятелна българска църква. И за да бъде скандалът пълен в края на словото си Вартоломей изрази „задоволство и благослов към Негово Високопреподобие Архимандрита при нашия Вселенски Трон г-н Харалампи Ничев, ефимерий на местната Община.“

Въпросният архимандрит Харалампи (Ламбри Ничев Ничев) е компрометирана личност. Българските вестници изобилстват с публикации, от които става ясно, че скандално известният в България разколник Харалампи се е подвизавал като свещеник в няколко български епархии, преди да бъде изгонен от Видинския епархийски съвет. Като игумен на Добридолския манастир през

2009 г. е наказан за сделки с манастирски земи, за присвояване на пари, за системно отсъствие от светата обител и други. След като е низвергнат от БПЦ, напористият духовник се преквалифицира и става мениджър в казино.

През 2010 г. Харалампи става „епископ“ в една от многобройните гръцки разколнически групировки. През 2011 г. е осъден на 4 г. затвор условно и парична глоба за длъжностно присвояване и злоупотреби.

След няколко години Харалампи се покаял (?) и Видинският епархийски съвет го възстановява в презвитерска степен, а след шестмесечен изпитателен срок му връща и титлата архимандрит. През юни 2016 г. архимандритът „прослави“ България с появата си на светия велик събор на остров Крит, на който БПЦ не изпрати представител. Нещо повече, Светият синод на БПЦ оповести специално становище (21.04.2016), в което богословски аргументирано и отговорно изрази позицията си в защита на догмите и каноните на Православната църква и на практика се обяви против опитите за подмяна на Православието с икуменизма.

През 2017 г. архимандрит Харалампи напуска лоното на БПЦ

и с протекциите на Вартоломей, преминава на служба към Цариградската патриаршия.

През 2021 г. Вартоломей използва извънредната ситуация, свързана с коронавируса и назначава Харалампи за духовник, който да се грижи за духовните потребности на българската общност в Истанбул, въпреки че Светият синод не е давал съгласието си за това. Това е поредният опит на Вартоломей да демонстрира „свръхпатриаршеска“ власт и да постави под контрол българската общност в Турция.

Формално Вартоломей е поискал мнението на църковното настоятелство в Истанбул. И го е получил с уговорката „докато премине пандемията“. Тя премина, но Ничев остана.

Изнесените факти не оставят никакво съмнение, че Цариградският патриарх провежда политика, дирижирана от неговите покровители, която подкопава авторитета му сред православните християни. Той отдавна е загубил авторитет и пред турските власти, поради което не успя да защити статута на православния храм „Св. София“, който бе превърнат в джамия. Турски меди го уличиха във връзки с базирания в САЩ ислямски про-

поведник Фетулах Гюлен. Нещо повече, някои го нарекоха американски агент. На този фон изключително тревожни са опитите и претенциите му за контрол над православните християни, които той заявява открито. По време на архиерейски събор в Истанбул (2018) Вартоломей в прав текст обяви, че ако се откаже от своите изключителни права (?) за решаване на проблемите на православния свят, поместните църкви ще действат като „овце без пастир“. Това изказване показва, че той е загубил реална представа за своето място сред останалите патриарси, без да си дава сметка, че ако продължи да действа все така безцеремонно срещу тях, може да остане в изолация.

Българските владици са мъдри и достойни хора, които дипломатично избягват скандали, но отсъствието на достойна реакция може да се изтъкува като мълчаливо съгласие с провокациите и властовите претенции на Вартоломей. Не бива да се забравя, че историята на БПЦ и българските православни християни е изстрадана. Тя непрекъснато напомня своите послания, свързани с вековната борба за достойнство и самостоятелност, които трябва да се отстояват и днес.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7А, тел.: 02/987 48 96

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: Главен редактор д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, чл. кор. на БАН Иван ГРАНИТСКИ, д-р Динко СТРАНСКИ, Мария БОЖКОВА, Хубен СТЕФАНОВ; [Тодор КОРУЕВ] Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA9300001682816 BIC: STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Димитринка СМОЛЕВА (София) 02/412 12 36, 0886 746 044; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) 076/60 13 67; Радостина ПРАМАТАРОВА (Средец); Стефан МИЛЕВ (Маджарово); Веска Ламбова (Шумен) 0877 71 85 03; Светла ЧЕРНОГОРОВА (Сливен); Златка ЯНЕВА (Сливен) 0897 601 560; Донка ДИМОВА (Карнобат); Златка МИХАЙЛОВА и Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) 0894 044 420; Мария ИВАНОВА (Ямбол) 046/66 35 40; Светлана ПЕЕВА и Валя ГЕОРГИЕВА (Поморие);

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака).

ХРИСТО КАРАСТОЯНОВ: ПИСАНОТО СЛОВО УЧИ НА УМ И РАЗУМ...

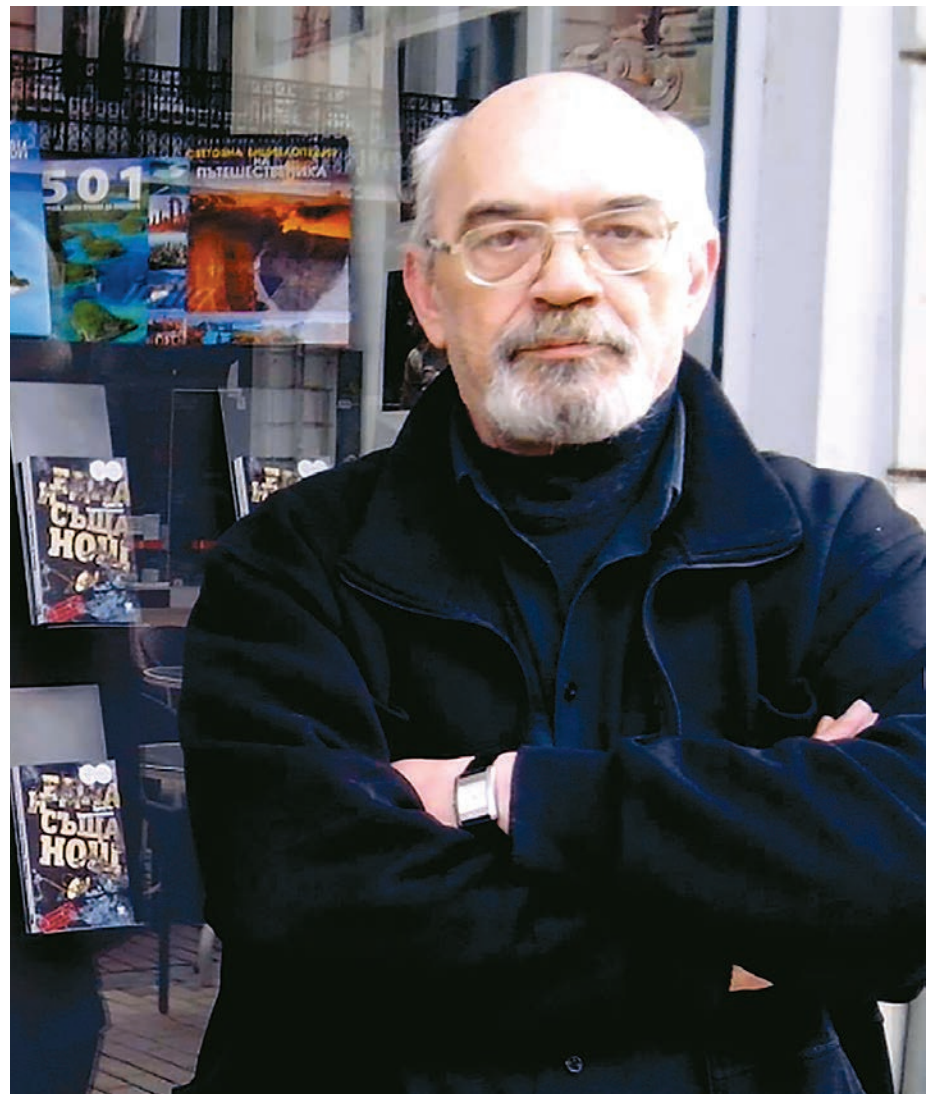
ИНТЕРВЮ НА ЛИЯНА ФЕРОЛИ
В ПАМЕТ НА ХРИСТО КАРАСТОЯНОВ

А писаното слово, което „убива“ със смях, е истинско лекарство – боли, горчи, гади ти се от него, но лекува... Но много хора избягват такова лечение

Месец преди да навърши 74 години, големият наш писател Христо Карастоянов си тръгна внезапно в съня си от нашия свят – ей така, без всякакви предизвестия, до последно си е бил свеж и колоритен, какъвто и ще го запомним – не само като един от най-добрите ни писатели, а и сред най-оригиналните, непосредствените, пъстрите, умните, добронамерените, с най-модерно светуосещане... И най-вече като най-големия и „несъразмерен във всяко едно отношение“ странник в нашата съвременна литература. Светъл да е пътят му към Вечния дом!

Роден в Тополовград, Христо живееше и работеше в Ямбол като редактор, драматург, директор на местния куклен театър, занимаваше се с издателска, журналистическа дейност. Пишеше проза, поезия, пиеси, литературно-критически очерци, рисуваше карикатури, свиреше на китара. Сътвори над 30 книги. Член е на Съюза на българските писатели. Още с първата си книга „Пропукан асфалт“ (1981) спечели една от наградите на „Южна пролет“ в Хасково, а със „Записки по исторически

наивизъм“ (1999) получи наградата за документалистика на СБП за 2000 г. Печели наградата „Чудомир“ в Казанлък и „Златен ланец“ в конкурса на в. „Труд“, както и голямата награда на „Корпорация Развитие КДА“, за романа „Смъртта е за предпочитане“ (2003) и голямата награда за кратка проза на Egunsmagazine и LiterNet (2003). Три пъти е сред номинациите за наградата „Хеликон“ а през 2012 г., с романа си „Името“ спечели и нея. А романът му „Аутопия: другият път към ада“ (2003) бе сред първите пет номинирани за наградата на Фондация „Вик“ книги. С книгата си „Смъртта е за предпочитане“ стана носител на първа награда на „Развитие“ КДА за непубликуван роман (2003). Сборникът му с разкази „Търся съпруга за мъжа си“, превод на турски Хюсеин, представена на Международния панаир на книгата в Истанбул през 2006 г. бе една от петте книги, с които стартира инициативата „Духовна врата“ на ИК „Жанет 45“. Романът му „Паякът“ пък съвпадна с неговия 60-годишен юбилей. Той е една горчиво-иронична хроника за един средностатистически българин, пропаднал неоченен, неразбран и сам, оплел се като паяк в своята паяжина, но запазил кодекса на честта си. С изящно-мъдрата си и колоритна проза спечели и престижните награди: „Дъбът на Пенчо“ за романа „Една и съща нощ“ (2014); Наградата „Елиас Ка-

нети“ за романа „Една и съща нощ“ (2015); Първа награда за проза в годишните награди на портал Култура – за романа „Последис“ (2017); Международната литературна награда „Алеко“ (2022).

Последната му книга „Петият вагон и други истории“ излезе през 2023 г. Негови

книга са преведжани на английски, немски, руски, турски, полски и персийски език.

Това интервю направих преди доста години, когато той гостуваше в кърджалийската Регионална библиотека по случай празника на българската просвета и култура 24 май.

– Голям „зак“ се крие под твоя „храст“, който включва хумор, сатира, гротеска, мистика и какво ли не друго, Христо. Къде го хвана?

– Хм... Не знам този въпрос да ме ласкае ли, да ме натъжи ли... Хората гърмят с бренокета по глигани, елени гонят, сърни, вълци и мечки там всякакви, муфлони, фазани също така... Да не говорим за ония, дето ходят на сафари из разните му Африки, и после се снимат с лъвовете, отстрелват хипопотами, носорози, това-онова, къщите им пълни с трофеи, тоест награди, искам да кажа, пък ние... Зайчета някакви, кеклик чат-пат, яребица, пъдпъдък, колкото да не е без хич. Аз например, почти бях на път да повярвам, че свърши оная, дето правото да ловуваш се получаваше с връзки. Как не!... Пък и понякога се чудя дали аз самият не съм нечий зак и дали не са ме отстрелили вече...

– Кои са, според теб, най-добрите „ловни полета“ за таланта?

– Най-добрите ловни полета за таланта са литературните класации, обаче там много браконьер, много нещо, да ти кажа. А по-идиотското е, че у нас някой се опитва да въвежда и ловни сезони. Да ги открива, да ги закрива... – страшна работа. До днес не може – от днес нататък може. От утре – друго...

– Познавам твоя красноречив поглед от най-тиражираната ти снимка. Какво би променил в него след време?

– Да живеят технологиите! Искам да кажа, че добрият Бог вече ни е дал фотошоп. Защото до вчера какво беше – с един молив шариш там по негатива, ретушираш, разкрасяваш... Лани как гръмна онзи подигравчийски скандал с Никола Саркози? Забравах в кое списание му пооправили на човека снагата, постегнали го в кръста, пообрали го малко така, направили го готин пич, пък от друго някое издание, и него го забравих кое беше, набарали оригинала на същата снимка, та стана една... А за да не си помислиш, че се отнасям несериозно към въпроса ти, ще ти кажа, че май само погледа не могат да променят. Нали казват, че очите са прозорци към душата – е, там никакъв фотошоп не пее! Тъй че аз нищо не мога да променям в погледа, а как самият той ще се промени..., за това не ми се мисли.

– Но вярваш ли, че този поглед, в който прозира „невежеството на познанието“, ще бъде спасен от идващия апокалиптичен вихър? Пък и нали имаме библейското обещание – „блажени нищите духом!“...

– Ето, виждаш ли? Оная приказка за очите, като прозор-

ци към душата, аз я разбирам горе-долу така: там или грее безметежната светлина на голата вяра, или надвисват облаците на просветеното съмнение.

– Деянията се забравят, писаното за тях остава, казваш. Така писаното слово мултиплицира, съхранява, както доброто, така и злото. Но неможейки да не пишат, творците доколко допринасят за отливането на онова лепкаво нещо, което развива, замъглява и обърква нещата?

– Чакай да ти разкажа една история, като ме питаш... През февруари 2007 г. в световната мрежа се мярна една новина, която остана напълно незабелязана у нас. Тогава издателството „Сеанс“ в Санкт Петербург издаде една книга... Ставаше дума за книгата „Обикновен фашизъм“, по едноименния филм, дето излезе на екран в средата на шейсетте години. Хората от нашето поколение вероятно още помнят как предкината се виеха опашки за билети! Просто защото аналогите с нашия, напомпан отвсякъде свят отсам железната завеса със света на уж поваления фашизъм, бяха страхотни: на места сякаш виждахме себе си в ония факелни шествия, масови спартакиади и, разбира се, възторжени манифестации пред трибуните с вождовете. Всъщност, онова, заради което петнайсетина години по-късно някой идиот забрани „Фашизъмът“ на Желю Желев, ние вече го бяхме видели в „Обикновен фашизъм“: никаква разлика между фашизъм и пишмансоциализъм. Както и да е... Гледай сега обаче какво става!

След грохотния успех на филма, московското издателство „Искусство“ поръчва на авторския колектив на „Обикновен фашизъм“ да напишат книга за популярната в ония години поредица „Шедьоври на съветското кино“. Авторите, естествено, приемат с радост и написват книгата, като основната работа я извършва самият режисьор на филма Михаил Ром. Книгата се приема от издателството, подписана е за печат, пратена е в печатницата и... И я спират!... Както тогава се казваше – „от горе“... Мая Туровская, един от авторите на сценария за филма, когато през февруари 2007 година представя тази закъсняла с 40 години книга, си спомня следното... Михаил Ром, естествено, се разтичва (с авторитета си на народен артист на СССР) и успява да стигне до конкретния цензор, който е заповядал спирането на книгата. И го пита: как така за един филм, гледан от милиони, не може да се издаде книга, която ще се прочете от хиляди? И цензорът отговаря ясно и точно: „Защото милиони ще гледат филма и ще го забравят, а книгата ще я прочетат хиляди и... ще започнат да мислят! Да знаеш, хич не са били безмозъчни кретени тези цензори. Е, не знам

дали ти отговорих, но това е положението: писаното слово учи на ум и разум...

– А що за лекарство е писаното слово, пък било и такова, което „убива“ със смях?

– Ами именно лекарство! Ако е истинско – боли, горчи, гади ти се от него, но лекува... Обаче аз познавам много хора, които гледат да не пият такива лекарства. Карат я по бабешката: с баяния, с клетви, червено конче на китката, пупу-да-не-ми-е-уроки, конски петала, подкови, на портата, такива работи...

– Договорен ли е между Горе и Долу, предзададен ли е днешният хаос, според теб? И само „желателната смърт“ ли е решението?

– Имаш предвид дали някой не ни е спретнал всичко това? Някой друг? Че кой друг може да ни изтрепе толкова гоотино, освен ние самите?! Няма такъв отмъстителен Господ, нито пък толкова изобретателен дявол, който да сътвори човечество като нас и живот като нашия... И извънземните не са! Ние си се скопосахме такива, егати.

Тогава трябва ли да се гръмнем?! Сигурно имаш предвид „Смъртта е за предпочитане“. И аз не знам какво ми беше станало тогава, но горе-долу по едно и също време се появиха и тя, и „Аутопия: другият път към ада“, и в LiterNet един разказ – „Надолу към ада – първата пресечка вляво“. Ама после се стегнах. Един познат викаше: „А, не стига, че им живеем!“ Та и аз така: не стига, че им живеем, ами и ще им се самоубиваме, как не!...

– Кога сме готови да преминем на другия „бряг“, на другата „страна“, на другата „улица“?

– Ако ме питаш за предателството... – не знам, не знам... Предателството почти винаги се прави неочаквано. Ако въпросът ти е за извършването на някой героизъм – и за героизма няма как да се подготвиш... Но ти, по-вероятно, имаш все пак предателството предвид. Гледай сега. Преди няколко години ме попитаха, защо не съм станал политик, не съм ли се изкушавал или там нещо подобно. Не, не съм се изкушавал. Просто защото, ако бях станал политик в сегашна България, щеше да ме е срам сутрин да се погледна в огледалото. Не, извинявай – още по-лошо, щеше да е: вече нямаше и да ме е срам!... И да знаеш, че ти отговорих!

– „Черното“ в името ти (Кара-стоя-нов) стои или върви да предизвестява светлото?

– Е, а де?!